

1.čtení: Přísloví 15, 1-5

2.čtení: List Jakubův 3, 13-18

Bratři a sestry, k dnešnímu kázání mě inspirovalo kázání minulé, kde se opakovalo slovo svornost. Je to slovo spíše staršího ražení, v bibli i našem zpěvníku se sice vyskytuje poměrně často, ale my bychom dnes asi použili slovo soulad nebo shoda. (Nepamatuji se, že bych někdy použila slovo svornost v běžné řeči.) A při poslechu kázání se mi v hlavě objevilo jiné slovo, které může cizincům připadat podobné (má stejná tři písmena ze prvních čtyř), a přitom má naprosto opačný význam – svár. Svornost, svár. Ani slovo svár se dnes běžně neužívá, místo toho slyšíte rozpor, rozepře. (Svar, s krátkým „a“ je přitom velmi pevný spoj, ten by se ke svornosti hodil. Řeč je někdy plná paradoxů.)

Svornost a svár. Dvě slova, která jsou součástí jakékoliv lidské společnosti. Do sváru nás žene naše já, naše individualita. Naše touha prosadit své názory, které považujeme za správné. Jenže ten druhý to často vidí jinak. Kde se sejdou dva, tam už je zárodek sváru. Tam už se musí o svornost usilovat.

Svornost a svár neleží daleko od sebe, a to nejen zvukem řeči. Často svornost od sváru dělí jen slovo, pohled, tón hlasu. Svár byl i v počátcích církve Kristovy: vždyť epištoly neustále řeší nějaké spory a vyzývají ku svornosti.

„Odkud je mezi vámi závist a svár, ne-li z toho, že patříte světu a žijete jako ostatní lidé?“ píše Pavel do Korintu. Ne jestli, ne pokud, ale konstatování faktu, že mezi Korintskými závist a svár jsou. „Odkud jsou mezi vámi boje a sváry? Nejsou to právě vášně, které vás vedou do bojů?“, čteme v listu Jakubově.

Svár většinou nezačíná teologickým rozporem nebo hlasitým bouchnutím do stolu. Vzniká tiše uvnitř. Někdo má pocit, že se rozhodlo bez něj. Jiný má pocit, že jeho názory neberou ostatní vážně. Někdo slyší kritiku tam, kde byla míněna starost. Jiný řekne: „*Já bych to udělal takhle*“ — a druhý slyší: „*Ty to děláš špatně.*“ A najednou už nejde o věc. Jde o postoje, o pocity, o obranu vlastního já. Svár se živí domněnkami. A čím déle zůstává nepojmenovaný, tím více roste.

Bratři a sestry, svár není především problém špatně nastavených pravidel nebo vedení debaty. Je to problém nezvládnuté vášně, nezvládnuté touhy: touhy po uznání, po moci, po tom, aby bylo po mém. A právě proto nelze svornost přikázat. Nelze ji vynutit. Nelze ji udržet silou. Písmo nám proto neříká, musíte být jednotní, musíte se mít rádi. Ukazuje nám cestu proměny, bez které není svornost možná.

Jakub ve svém listu píše o moudrosti. Ne té lidské, ale té inspirované Duchem svatým. „Moudrost shůry je především čistá, potom pokojná, mírná, povolná, plná milosrdenství a dobrého ovoce. Ovoce spravedlnosti se rozsévá v pokoji těm, kdo působí pokoj.“

Co to je vlastně moudrost? Definice zní: rozumět situaci v souvislostech a zvolit správné řešení. Tím se liší od znalostí – vím, jak to funguje, nebo inteligence – chápu to rychle.

Lidská moudrost je přesvědčená, že má pravdu. Chce, aby věci šly podle ní, chce vyhrát. Když dospějeme k nějakému názoru, považujeme ho za správný. Jenže ne vždy situaci skutečně rozumíme v souvislostech, bez přizpůsobování tomu, co bychom chtěli, aby pravda byla. Ne vždy zvolíme správné řešení, bez ohledu na své pohodlí nebo prosazení. Ne vždy dokážeme odlišit věci podstatné od nepodstatných.

Jakubem doporučená moudrost druhá, ta, která přichází shůry, je pokojná, mírná, povolná. To neznamena slabost, ale ochotu nechat si sáhnout na vlastní jistoty. Na vlastní ego. Uznat, že

nemusím mít vždycky pravdu, že můj pohled a názor nemusí být vždycky ten, který je nakonec přijat. Že když ustoupím, neznamená to prohru, potvrzení toho, že jsem u ostatních za hlupáka. Že přestanu myslet v těch bojových kategoriích výhra-prohra.

Můžeme si to vzít prakticky, pro situace, které vidíme v zaměstnání, ve společnosti, v rodině a koneckonců i ve sborech. Vzniknou rozdílné názory na danou situaci. Lidská moudrost nám velí vymezit já (my) a oni, zakopat se ve své pozici, hledat další a další argumenty na podporu svého názoru, shánět spojence – a končí to svárem, který často nikdy nekončí a zasahuje další a další roviny našich vztahů. Až nejde o ten konkrétní názor, ale o mě a toho druhého. O to, kdo vyhraje a kdo prohraje. Jakubova moudrost nás volá, abychom se zeptali: „Proč je to pro tebe tak důležité?“ Abychom uznali: „Mluvil jsem příliš tvrdě.“ Abychom ustoupili a nebrali to jako prohru.

Tak se rodí ovoce spravedlnosti. Tak se rodí pokoj. Obojí jako něco, o co se musí usilovat, co se musí pěstovat a s trpělivostí čekat, až to vyroste.

Svornost není nepřítomnost konfliktu. Ten je skutečně zaset už v základu mezilidských vztahů, neboť každý z nás je jedinečný od svého narození. Neznamená to, že se vždycky shodneme, ale že se nenecháme svou neshodou rozdělit. Neznamená to, že spolu vždycky souhlasíme, ale je to o tom, jak spolu mluvíme, když máme rozdílné názory. Svár začíná tam, kde přestáváme usilovat o porozumění a místo toho chceme mít to poslední slovo.

Znamená to, že máme vždy ustoupit tomu druhému? Že máme být vždycky ti, co se stáhnou a nechají druhé, aby si prosadili svou?

Jakým příkladem je pro nás Kristus? Když stanul před římským místodržitelem Ponciem Pilátem, měl všechny možnosti, jak svár vyhrát. Mohl se bránit. Mohl argumentovat. Mohl rozebrat nespravedlnost obvinění. Mohl ukázat na pokrytectví svých žalobců. Mohl se odvolat na pravdu, na zákon, dokonce na moc, která mu náleží. A přesto mlčel. Ne proto, že by neměl co říct. Ne proto, že by pravda byla nedůležitá. Ale protože jeho poslání bylo důležitější než vítězství ve sporu. Nechce zvítězit, pokud by cenou byla ztráta těch, které přišel zachránit. Vědomě se vzdává práva mít poslední slovo.

My bychom na jeho místě mluvili. Hodně mluvili. Dokazovali bychom, vysvětlovali, bránili se – a byli bychom přesvědčeni, že je to správné, protože máme pravdu. A pravda, ta naše pravda, přece musí zvítězit. Ježíš nám ukazuje jinou cestu: cestu, kde pravda ustupuje lásce, aniž by se ztratila.

Máme-li jiný názor než ostatní, ptejme se při jeho prosazování: co mě k tomu vede a co se stane, když neuspěji? Často zjistíme, že se nestane nic zásadního – věci se prostě vyřeší jinak, než jsme chtěli. Možná hůř, možná lépe, to ukáže čas. Kristovské ustoupení není slabost. Je to odvaha říct si: Nemusím dnes vyhrát. Nemusím mít poslední slovo. Nemusím prosadit sebe – aby mohl zůstat prostor pro druhého.

Zárodek sváru bude mezi námi vždy. Otázka nezní, zda se objeví, ale čím ho budeme živit. Slovem, které rozděluje – anebo slovem, které spojuje a uzdravuje? Touhou po vítězství – anebo touhou po pokoji? Snahou pokořit toho druhého – anebo snahou mu porozumět?

Svár a svornost jsou si blízko. Cesta ke svornosti vede skrze pokoru, moudrost šůry a Kristův kříž. A tak prosme, aby Bůh proměňoval naše srdce dřív, než promění naše společenství. Protože kde vládne pokoj Kristův, tam svár nemá poslední slovo. Amen